

rapor

Anadilde Eğitim Hakkı ve Batı Trakya Türk Toplumunun
Özerk Eğitim Sistemine Devlet Müdahalesi

Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu

Kalfa Türk İlkokulu, Bekir Tahsin Arşivi,
1964-65 Öğretim Yılı

Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu

Föderation der West-Thrakien Türken in Europa
Federation of Western Thrace Turks in Europe
Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Τούρκων Δυτικής Θράκης
Fédération des Turcs de Thrace Occidentale en Europe

ABTTF Genel Merkezi

Wemerstr. 2, D-58454 Witten, Almanya
Telefon: +49 (0) 2302 913291 • Faks: +49 (0) 2302 913293

ABTTF Brüksel Temsilciliği

Square de Meeûs 38/40, B-1000 Brüksel, Belçika
Telefon: +32 (0) 2 401 61 98 • Faks: +32 (0) 2 401 68 68

ABTTF Atina Ofisi

46 Kefallinias & Patission Av., GR-11251 Atina, Yunanistan
Telefon: +30 (0) 211 1097233

Anadilde Eğitim Hakkı ve Batı Trakya Türk Toplumunun Özerk Eğitim Sistemine Devlet Müdahalesi

İçindekiler

Giriş	4
Batı Trakya Neresidir?	5
Tarihsel Süreçte Özel ve Özerk Batı Trakya Türklerinin Eğitim Sistemi	5
Batı Trakya'da İlköğretim	8
Özerk Türk Okullarının İdaresi Sorunu	15
Uluslararası Düzeydeki Gelişmeler	16
Sonuç	17
Batı Trakya Türk Toplumunun Eğitimi Üzerine Empirik Bir Değerlendirme	20

Giriş

Bu çalışma Yunanistan'da yaşayan Batı Trakya Türk Azınlığı'nın eğitimdeki sorunlarını geçmişten günümüze dile getirmeyi hedeflemektedir. Zira Türk kimlik, dili ve kültürünün devam ettirilmesi açısından öneme sahip özerk ve özel eğitim sistemimiz devletin yıllar içerisindeki müdahalesi ve keyfi uygulamalarıyla tahrip edilmiştir.

Bu çalışmada 1923 Lozan Antlaşması ile Yunanistan'da ulusal azınlık statüsüne sahip kılınmış Batı Trakya Türk toplumunun eğitim alanında yıllar içerisinde yaşadığı sorunlar tarihsel süreç içerisinde dile getirilmekte olup Türk okul sistemi içerisinde anaokulları, ilkokullar, ortaokul ve liseler ile dini okullarda yaşanan sorunlar ayrı başlıklar içerisinde aktarılmaktadır.

Yasa ve mevzuatlarda yapılan değişiklikler ve keyfi uygulamalar neticesinde özel okul statüsünde kayıtlı olup özerk kılındığımız Türk okul sistemimizin devlet eliyle nasıl tahrip edildiği görülecek olan bu çalışmada Batı Trakya Türk toplumunun uluslararası alandaki temsilcisi ABTTF'nin gerçekleştirdiği hak savunuculuğu ve lobi çalışmaları da yer almaktadır.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise uluslararası antlaşmalar ile özerk kılınmış Türk okul sisteminin özerkliğinin yeniden tahsis edilerek mevcut sorunların giderilmesine yönelik taleplerimiz yer almaktadır.

Çalışmanın sonundaki ilave bölümde ise bölgemizde eğitim alanında faaliyet gösteren kurumlarımızın öğrenci velileri, öğretmenler ve encümenler ile yaptıkları saha çalışması ve buna ilişkin sonuç gözlemleri ile değerlendirmeleri görülecektir.

Bu çalışma ile Batı Trakya Türk toplumunun uluslararası alandaki sesi olarak sizlere ulaşmayı ve gelecek nesillerimiz açısından kritik bir öneme sahip anadilde eğitim hakkı ve bu çerçevede antlaşmalarla garanti altına alınmış özerk eğitimimizin tam iadesi için desteğinizi almayı istiyoruz.

Halit HABİP OĞLU
ABTTF Başkanı

Batı Trakya Neresidir?

Coğrafi bir bölge olarak Batı Trakya, bugün Yunanistan'ın kuzeydoğusunda Türk-Yunan sınırını belirleyen Meriç Nehri ile Karasu Nehri arasındaki bölgeyi ifade etmektedir. Bugün Batı Trakya Dedeağaç, Gümülcine ve İskeçe illerinden

oluşmaktadır.

Türkiye ve Yunanistan arasında 1923 Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasıyla Batı Trakya Türk toplumu ülkemiz Yunanistan'da ulusal azınlık statüsüne sahip kılınmıştır.

Tarihsel Süreçte Özel ve Özerk Batı Trakya Türklerinin Eğitim Sistemi

Yunanistan, 1829 yılında Edirne Antlaşmasını imzalayarak Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığını ilan etmiştir. Bağımsızlığın ilanının ardından Yunanistan sınırları içerisinde yaşayan Türk toplumunun anadilde eğitim hakkı 1881 tarihli İstanbul Antlaşması, 1913 tarihli Atina Barış Antlaşması, Türkiye'nin taraf olmadığı 1920 tarihli Yunanistan'daki Azınlıkların Korunmasına İlişkin Sevr Antlaşması ve 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması ile güvence altına alınmıştır.

1923 Lozan Antlaşması'na göre Batı Trakya Türk toplumu giderlerini kendisi ödemek üzere her türlü hayır kurumuyla, dini ve sosyal kurum, her türlü okul ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumu kurmak, yönetmek, denetlemek ve burada anadilini serbestçe kullanmak ve dini törenlerini serbestçe yapma hakkına sahiptir(Madde 40).

Görüldüğü üzere Lozan Antlaşması ile anadilde eğitim yani

Türkçe dilinde eğitim garanti altına alınmıştır. Türk okulları "özerk" olması dolayısıyla "özel okul" statüsünde olup yukarıda adı geçen Lozan Antlaşması ile özerk kılınmıştır.

Tarihsel süreçte özel ve özerk Türk okulları ülkenin kendi siyasi koşulları ile Lozan Antlaşması'na taraf Türkiye ile olan siyasi ilişkilerin seyrine bağlı olarak gelişmelerden doğrudan etkilenmiştir.

1923-1936 arası dönemde Türk okullarına ilişkin olarak ulusal mevzuatta düzenlemeler yapılırken 1936 yılındaki Yunanistan'da Metaksas darbesi ile Batı Trakya Türk toplumuna karşı tutum sertleşmiştir. Darbe sonrası Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı'ndan izin almadan Türk okullarında anadilde eğitimin aracı olan Türkçe kitapların bulundurulması ve okutulması yasaklanmıştır.

1949 yılında 1. Kral idaresi döneminde darbe yönetiminin

kısıtlayıcı uygulamalarına karşı bazı iyileştirmeler yapılmıştır.

Bu dönemde Batı Trakya Türk Azınlığı, Türk okullarında görev alacak öğretmenleri istihdam etme yetkisine sahip kılınmıştır. Öğretmenleri istihdam etme yetkisi üç kişiden oluşan ve velilerin seçimleri ile belirlenen okul encümen heyetlerine verilmiştir. Okul encümenleri şehirde ve köylerde öğretmenleri belirli bir ücret karşılığı istihdam etme yetkisi ile okulun genel işleyişinden sorumlu kılınmıştır. Böylelikle eğitimde özerk kılınmış Türk okullarının işleyişi iç hukukta düzenlenmiştir.

1950 yılından sonra Soğuk Savaş döneminde Sovyet tehdit ve tehlikesine karşı Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya girmeleriyle iki ülke arasında olumlu bir dönem başlamıştır. Bu dönemde Türkiye ve Yunanistan arasında 1951 yılında bir Kültür Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile mütakabiliyet esasına dayalı olarak ilk kez Türkiye'den Batı Trakya'ya Türkiye'deki öğretmen okullarından mezun olmuş öğretmenler gelmiş, Yunanistan'da da Türkiye'deki Yunan okullarına Yunan öğretmenler gönderilmiştir. "Kontenjan öğretmeni" adı verilen öğretmenler Batı Trakya ile Türkiye'deki Yunan toplumuna ait okullarda karşılıklı olarak görevlendirilmiştir. Karşılıklı tanımlanan burslar ile Batı Trakya Türk toplumuna mensup gençler Türkiye'deki öğretmen okullarında öğrenim görmüşlerdir. Bununla birlikte Batı Trakya'daki Türk okullarında ders müfredatı yeniden düzenlenmiş, Türkiye'deki ders kitapları bu okullardaki Türkçe müfredat kapsamında okutulmuştur.

İkili ilişkilerdeki olumlu seyir bölgemizde ilk Türk ortaokulu ve lisesinin açılmasına öncülük etmiştir. Dönemin Türkiye Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Aralık 1952'de bölgeyi ziyaret ederek bölgedeki ilk Türk Ortaokulu ve Lisesi'nin temel atma törenine katılmıştır. Konuk Cumhurbaşkanı'nın adının verilmesi ile okulun adı Celal Bayar Ortaokulu ve Lisesi olmuştur.

Bu dönemde "Azınlık Okulları Eğitim Kanunu" 1954'te yürürlüğe girmiştir; Türk okullarına "Türk" ibaresini de içeren tabelalar asılarak karneler ve diplomalar da anadilde eğitim dili olan Türkçe ve ülkenin resmi dili olan Yunanca olarak verilmiştir. Bu durum bugün etnik Türk kimliği reddedilen Batı Trakya Türk toplumunun etnik Türk kimliğinin o dönemde devlet tarafından resmen kabul edildiğinin de ispatıdır. Ancak aşağıda göreceğiniz üzere bugün devlet Batı Trakya Türk toplumunun etnik Türk kimliğini tanımamakta, Türk okullarında eğitim dili Yunanca ve anadili Türkçe olmak üzere iki dilde devam etmesine karşın hiçbir resmi belge ve yazışmada "Türk" ifadesini kullanmamaktadır.

İki ülke ilişkilerinin seyri Batı Trakya Türk toplumu üzerinde hep doğrudan etkili olmuştur. Türkiye ve Yunanistan arasında Kıbrıs sorunu üzerinden yaşanan problemler Batı Trakya'daki Türk toplumuna yönelik siyasi baskının artması sonucunu doğurmuştur. Bu süreçte 1964 yılında ortaokulun isminde sorun

yaşanmış, Celal Bayar Lisesi'nin ismi "Komotini Lisesi" olarak değiştirilmiştir.

1967 yılında Yunanistan'da Albaylar Cuntası darbe ile yönetimi ele geçirdiğinde ise Batı Trakya Türk toplumunun tüm hakları askıya alınmıştır. Darbenin sona ermesinin ardından takip eden yıllar içerisinde de hayata geçirilen kanun, yönetmelik ve uygulamalarla eğitimdeki özerk yapı tahrip edilmiş ve pratik olarak neredeyse tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Özerk yapının ortadan kaldırılması girişimine yönelik en çarpıcı örneklerden biri "Türk" tanımının Eğitim Bakanlığı'na bağlı müfettişlik tarafından yasaklanması olmuştur. Bu yasak hayata geçirilirken mevzuatta değişiklik yapılmamış; tamamıyla keyfi bir uygulama ile bu yasak uygulanmaya başlanmıştır.

Özerk olup özel okul olarak kayıtlı olan Türk okul sisteminde en büyük darbelerden biri de cunta yönetiminin Türk okullarındaki encümen seçimlerinin yapılmasını yasaklaması olmuştur. Encümenler cunta tarafından atanmış, Türk okullarının idaresinde velilerin özgür seçim yapmalarının önüne geçilmiştir. 1972 yılında çıkarılan yasayla "Türk Okulu" tanımı resmi olarak kaldırılmış ve okulların işleyişinden sorumlu okul encümenlerin yetkileri keyfi uygulamaların ardından resmen sınırlandırılmıştır.

Türk okullarındaki eğitim kalitesini bilinçli ve kasten düşürmek amacıyla devlet eliyle hayata geçirilen bir diğer uygulama ise Selanik Özel Pedagoji Akademisi(SÖPA)'nin kurulması olmuştur. 1968 yılında Cunta rejimi tarafından Türk okullarında eğitim verecek öğretmenleri yetiştirmek amacıyla kurulan SÖPA'da eğitim dili Yunanca olmuş, anadil Türkçe ise ancak dil dersi olarak verilmiştir.

1974 yılında cunta yönetimi sona ermiş ve ülkede yeniden demokrasi tesis edilmesine karşın Batı Trakya Türk Azınlığı için aksi bir seyir yaşanmış, hak ve özgürlüklerimiz peyder pey elimizden alınmıştır. Cunta yönetiminde kurulan SÖPA lağvedilmek yerine varlığını sürdürmüştür.

Bu çalışmada okuyacağınız üzere Batı Trakya Türk toplumunun anadilde eğitim hakkı kapsamında özel ve özerk Türk okul sisteminin güçsüzleştirilmesi hükümetlerin değil Yunanistan'ın kurulduğu günden bu yana uygulanan devlet politikasıdır. Başka bir ifade ile iki ülke ilişkilerindeki seyre bağlı olarak olumlu ve olumsuz gelişmelerin yaşandığı tarihsel süreç içerisinde hiçbir zaman özerk Türk okul sisteminin güçlendirilmesi amaç olmamıştır, aksine değişen koşullara rağmen uzun vadeli hedef hep eğitim sisteminin kalitesizleştirilerek güçsüzleştirilmesi ve tamamıyla ortadan kaldırılması olmuştur.

Bu devlet politikasının yansıması olarak demokrasiye geçiş Batı Trakya'da önemli bir değişim yaratmamış, aksine demokratik

olmayan yöntemler bölgede hayata geçirilmeye devam etmiştir. Yukarıda adı geçen SÖPA'ya Batı Trakya Türk toplumuna ait dini okullardan mezun diploma sahibi kişiler alınmıştır. Bu adım hem toplumumuz içerisinde bölünme yaratmayı hedeflemiş, hem de bölgedeki camilerde görev yapacak din görevlilerini yetiştirmek üzere eğitim veren okullardan mezun kişilere Yunanca dilinde eğitim verilmiştir. Bu kişiler akademiden mezun olup Türk okullarında Türkçe dilindeki dersleri vermek üzere öğretmen olarak atandıklarında ne Türkçe dil yeterliliğine ne de bu dersleri verecek akademik yetkinlik ve pedagojik formasyona sahip olmuşlardır.

695/1977 sayılı yasanın 31. maddesinde "Müslüman öğretmenlerin atamaları ve istihdamları yapılırken S.Ö.P.A. mezunları tercih edilir." hükmü ile Türkiye'deki öğretmen okullarından mezun öğretmenlerin istihdam edilmesinin önüne geçilmiş, böylelikle Türk okullarındaki eğitim kalitesinin düşürülmesi amacıyla hayata geçirilen politikanın ölümcül darbesi vurulmuştur.

Özerk Türk okullarının işleyiş ve idaresinde velilerin oyları ile seçilen encümenlerin sahip olduğu yetkilerde yapılan değişiklik SÖPA'dan sonra özerk okul sistemine vurulan bir diğer darbedir.

1978 tarihli "Batı Trakya'daki Azınlık Okul Encümenlerinin Görev ve Yetkileri Hakkındaki 70464/29.6.178 sayılı Bakanlık Kararı" (Resmî Gazete B' 579,1978) ile Türk okullarındaki encümenlerin yetki ve görevleri belirlenmiştir. Bu karar ile Türk okullarının kurulması ve yönetimi konusundaki okul encümenlerinin yetkileri fiilen Valiye devredilmiştir. Bu yasadaki keyfi uygulama yasanın tüm maddelerinde yer bulan "İdari Takdir" tanımı üzerinden gerçekleşmiş olup Valiye tanınan geniş takdir yetkisi sebebiyle özerk olması gereken eğitim sistemi büyük ölçüde tahrip edilmiştir, özel olarak kayıtlı olan Türk okullarının yönetimi peyder pey devletin eline geçerek devlet ile özel okul sistemi arasında kompleks bir yapı oluşturulmuştur.

Görüldüğü üzere okul encümenlerinin Vali tarafından atanması ve Türk okullarında Türkiye'deki öğretmen okullarından mezun olanların değil akademi mezunlarının istihdam edilmesi bölgedeki Türk okullarındaki eğitim kalitesinin düşürülmesi amacıyla alınmış kararlardır.

1974'te Türkiye'nin Kıbrıs müdahalesi ve onu izleyen dönemde 1983'te adanın kuzeyinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti(KKTC)'nin kurulması, Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkilerin kötü seyrettiği dönemin zirve noktası olmuştur. Yunanistan Lozan Barış Antlaşması'nı gerekçe göstererek "Trakya'daki Müslüman azınlık" tanımından yola çıkarak Batı Trakya'da Türk olmadığını iddia etmiş; bölgedeki en eski üç dernek isimlerinde "Türk" kelimesi geçtiği için kapatılmıştır. Bu üç dernekten biri de Türk okullarında görev

yapan Türk öğretmenlerimize ait olan Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği'dir.

Eğitimdeki özerk yapının mevzuat değişiklikleri ve keyfi uygulamalar ile içinin boşaltıldığı 1980'lerin ardından Türkiye ve Yunanistan arasındaki ikili ilişkiler 1990'larda dönemin Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu ve Türkiye Dışişleri Bakanı İsmail Cem arasında gelişen dostluk sayesinde olumlu bir seyir izlemiştir.

Bu durum Batı Trakya Türk toplumu üzerinde de olumlu bir etki yaratmıştır. 1995 yılında yalnız Batı Trakya ile sınırlı olmak üzere Türk öğrencilerin Yunan üniversitelerine girebilmeleri için yüzde 0,5'lik kota getirilmiş, böylece Batı Trakya Türk toplumuna mensup öğrencilerin Yunan üniversitelerine girişi kolaylaşmıştır. Ancak yıllar içerisinde devlet müdahaleleri nedeniyle eğitim kalitesinin düştüğü Türk okullarından mezun öğrenciler Yunan üniversitelerinde yaşatlarından geride kalmış ve yükseköğretimde ciddi zorluklar yaşamışlardır ve halen yaşamaktadır.

AB fonlarından yararlanılarak 1997 ve 2008 yılları arasında "Müslüman Çocukların Eğitimi Programı (PEM)" gibi özel bir eğitim projesi uygulanmıştır. Ne var ki yukarıda belirtildiği üzere ikili ilişkilerin olumlu seyrettiği dönemde dahi özerk Türk eğitim sisteminin uzun vadede ortadan kaldırılması hedefinden vazgeçilmemiştir. Zira Türk okullarındaki eğitim dili anadili Türkçe ve ülkenin resmi dili olan Yunanca dillerinde olmasına karşın ve bu program Türk okullarına uygulanmasına rağmen programın adı "Müslüman Çocukların Eğitimi Programı" olarak konmuştur; bu isim devletin iyi niyetli ve samimi bir politika izlemediğinin kanıtıdır. Program, Türk okullarına giden öğrencilerin Yunanca dil becerilerini geliştirerek iki dilli çocuklar yetiştirmeyi değil; aksine yabancılar için Yunancayı öğretmeyi amaçlamış, yani Yunanca ikinci dil olarak öğrencilere öğretilmiştir. Ayrıca program ile Türk okullarında anadilde eğitim dili, yani Türkçe müfredatın güçlendirilmesi için hiçbir adım atılmamıştır.

1999'da Yunanistan'da yaşanan deprem sonrası ikili ilişkilerdeki iyileşmenin bir yansıması sonucunda yıllardır Türkçe kitapların eski fotokopileri ile okumak zorunda kalan öğrenciler için Türkiye tarafından hazırlanan kitaplar 2000 yılı itibarıyla geçmişte olduğu gibi Türk okullarında dağıtılmaya başlanmıştır. Yıllardır yapılmayan encümen seçimleri de nihayet 2000 yılında yapılmıştır. Ne var ki encümenlerin yetkileri zaman içinde çıkartılan birçok yasa ve uygulamalarla artık yok denecek kadar azalmıştır.

Sonuç olarak atılan adımlar Türk okullarındaki Yunancanın güçlendirilmesi yerine çocukların dolaylı olarak devlet okuluna yönelmesini sağlamayı hedeflemiştir. Bu, Türk okullarında eğitim kalitesinin düşmesine sebep olmaktadır. Bu durum da Batı

Trakya Türklerinin ikinci sınıf vatandaş olarak sosyal ayrılmaya, dışlanmaya ve marjinalleştirilmesine neden olmuştur.

Aşağıda göreceğiniz üzere eğitimin tüm kademelerindeki sorunlar burada anlatılan tarihsel perspektif ile bakıldığında devletin Batı Trakya Türk Azınlığına yönelik eğitim politikasının

en başından beri uzun vadede özerk ve özel Türk eğitim sistemini yok etmek amacıyla olduğunu göstermektedir.

Aşağıda özerk Türk okul sisteminde eğitimin kademeleri tek tek incelenecek olup anadilde eğitim hakkı ve eğitimdeki sorunlar her kademe özelinde aktarılacaktır.

Batı Trakya'da İlköğretim

Anaokulları

Batı Trakya Türk toplumu için en önemli sorunlardan biri anadilde eğitim veren Türk anaokullarının olmamasıdır.

3518/2006 sayılı ve tarihli yasa ile ülkede okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmiş, ancak bu uygulama hayata geçirilirken Batı Trakya Türk toplumunun eğitim özerkliği dikkate alınmamıştır. Yani yasa hayata geçirilirken başka bir anadilde sahip Türk çocukları için ayrı bir düzenleme getirilmemiştir.

Batı Trakya Türk toplumuna ait ilkokullarda yasanın uygulamaya konmasına karşın eğitim özerkliği çerçevesinde Türk anaokullarının açılmasına izin verilmemektedir. Bununla birlikte devlet bölgede Türkçe ve Yunanca dillerinde eğitim verecek özel anaokulları kurulmasına da izin vermemektedir.

Bu durum eğitimde eşitlik ilkesini ihlal etmektedir.

Öte yandan devlet, ülkedeki Alman ya da Fransız anaokullarının varlığını engellememektedir. Devlet ülkedeki yabancı okulların kendi özel okul sistemleri içerisinde kendi anadillerinde okul öncesi eğitim vermesine müdahale etmemektedir. Bu şartlar altında okul öncesi düzeyde yalnızca Türk toplumuna mensup çocukların kendi anadillerinde yani Türkçe eğitim alma hakları engellenmektedir.

Yunanistan'da başka bir anadilde konuşan ve Yunan vatandaşı olan Türk çocuklarının nesnel ve makul bir gerekçe olmaksızın kendi anadillerinde eğitim almalarına izin veren okullar kurmasını engellemek ayrımcılıktır.

Bugün Rodop'ta nüfusun yüzde 55'ini, İskeçe'de yüzde 45'ini ve Meriç'te yüzde 10'unu Türkler oluşturmaktadır. Rodop'ta 43, İskeçe'de 49 ve Meriç'te 81 devlet anaokulu vardır, ancak bu üç ilde de tek bir tane dahi anadil Türkçe olmak üzere anaokulları yoktur.

Anaokulu eğitimi zorunlu olduğundan Türk ailelerinin çocuklarını

¹ BAKEŞ, 7 Mayıs 2007 tarihinde 44 kurucu üyeye İskeçe'de kurulmuş kar amacı gütmeyen, vakıf niteliğinde bir şirkettir. Batı Trakya ve Türk Azınlık ile ilgili bilimsel araştırma ve kültürel çalışmaları desteklemek, şirket tüzüğüne uygun olarak yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak, eğitim kurumları açarak Batı Trakya Türk toplumunun eğitim ve kültür seviyesinin yükseltmek BAKEŞ'in temel misyonudur.

devlet anaokullarına göndermekten başka seçenekleri yoktur. Bu nedenle devlet anaokullarına giden çocuklar eğitim dilinin yalnızca Yunanca olması nedeniyle anadillerinden hızlı bir kopuş yaşamaktadır.

Batı Trakya'da faaliyet gösteren Batı Trakya Azınlığı Kültür ve Eğitim Şirketi (BAKEŞ) Yunanistan'da mevcut olan özel anaokulları içerisinde Eşekçili(Thamna) ve Gökçeler(Selero) köylerinde iki dilli anaokulları açılması için başvuruda bulunmuştur, ancak reddedilmiştir. Dolayısıyla konu yargı yoluna taşınmıştır. Eşekçili'deki okul başvurusuna ait davanın ilk duruşması 16 Kasım 2022'de görüşülmesi beklenirken duruşma 25 Eylül 2024'e ertelenmiştir. Gökçeler'de olan dava ise 14 Aralık 2022'de görüşülmesi beklenirken nihayet 26 Haziran 2024'te görüşülmüştür. Ancak sonuç bakımından değişiklik olmamış, BAKEŞ'in iki dilli anaokulları açmak üzere yaptığı başvurular olumsuz sonuçlanmıştır.

Bugün itibarıyla Batı Trakya'da tek bir tane anadilde eğitim veren yani Türkçe eğitim veren anaokulu yoktur, Türk çocukları devlet okuluna gitmekten başka bir seçeneğe sahip değildir. Pek çok çocuk yalnızca Yunancanın kullanıldığı devlet anaokuluna uyum sağlamak zorluk yaşamaktadır. Zorlu bir uyum sürecinin ardından Türk çocukları için anaokulu bitirdikten sonra Türk ilkokulu ve devlet ilkokulu olmak üzere önüne çıkan seçenekler arasında giderek artan oranda aileler çocuklarını devlet ilkokuluna göndermeyi tercih etmektedir. Bu durum ise hep söylediğimiz üzere Türk okul sisteminin uzun vadede yok olması için bilinçli devlet politikasının dolaylı bir sonucudur.

Oysa Lozan Antlaşması'nın yanı sıra Yunanistan'ın taraf olduğu uluslararası antlaşmalarda da çocuğun anadilinin korunması ve anadilde öğrenim hakkı gözetilmekte, devletin bu konuda sorumluluk ve yükümlülük sahibi olduğu belirtilmektedir. Yunanistan'ın da taraf olduğu BM Ulusal ya da Etnik, Dini ve Dilsel Azınlıklara Mensup Kişilerin Hakları Bildirgesi 4(4) Maddesi, Birleşmiş Milletler Medenî ve Siyasî Haklar

Sözleşmesi 18 ve 22'inci Maddeleri, BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 2(1), 13, 14 ve 15'inci maddeleri, BM Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 7'inci maddesi, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28 ve 29'uncu maddeleri anadilde eğitim ve eğitimde eşitlik ilkelerini garanti altına almaktadır.

İlkokullar

Lozan'a göre Türk okulları Batı Trakya Türk Azınlığı'na ait olup özel ve özerk bir işleyişe sahip olduğundan okulların tüm masrafları ve yönetimi de kendisine aitti. Her Türk köyünde cemaatin kendi vakfı vardır, köydeki okul, cami ve araziler cemaat tarafından seçilen mütevellî heyeti tarafından yönetilmektedir. Vakıfların elde ettiği kira gelirleri ve öğrenci velilerinin bağışlarıyla okulların masrafları karşılanıyordu. Okulların yönetimi ise velilerin seçtiği encümen heyetine aitti.

1923 Lozan Antlaşması ile eğitimde özerk olduğundan Türk okullarında Türkçe ve Yunanca olmak üzere iki dilde eğitim verilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında bölgenin Bulgaristan'ın işgalinde olduğu dönemde dahi Türk okullarında iki dilli eğitim sürmüştür, bu kez Türkçe ve Bulgarca olmak üzere iki dilli eğitim verilmiştir. Savaş sonrası Batı Trakya'nın yeniden Yunanistan'a geçmesiyle eğitim Türkçe ve Yunanca olarak düzenlenmiş, karneler ve diplomalar Türkçe ve Yunanca olarak verilmiştir.

Özetle aktarıldığı üzere özel ve özerk Türk okulları sistemi devlet müdahalesi nedeniyle yıllar içerisinde büyük zarar görmüş, eğitim özerkliği büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Batı Trakya Türk

Ancak devlet tam tersi bir politika izleyerek kasıtlı bir biçimde özel ve özerk Türk okul sisteminin kötüleştirilmesine yönelik uygulamalar gerçekleştirmektedir. Ülkemiz Yunanistan Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması için Çerçeve Sözleşmesi (FNCM) ve Avrupa Konseyi Bölgesel ve Azınlık Dilleri Şartı(ECMRL)'na da taraf olmaktan ısrarla kaçınmaktadır.

toplumunun eğitimdeki özerkliğine büyük darbe, 694/1977 sayılı ve tarihli yasa ve 55369/1978 sayılı Bakanlık Kararnamesi sonrasında yapılmıştır. Okullarda eğitim Türkçe ve Yunanca devam ederken okulların adında Türk değil "Azınlık Okulları" tanımı kullanılmış, karne ve diplomalar ise yalnızca Yunanca hazırlanmıştır. Bu uygulama bugün de devam etmekte olup Türk okullarında resmi yazışma dili de yalnızca Yunancadır.

Devletin yasa, kararname ve bakanlık kararları ile işlevsizleştirmeye çalıştığı ilkokullarda eğitim kalitesinin düşmesi sebebiyle zaman içerisinde devlet okul sistemini tercih eden veliler çoğalmıştır. Aynı senaryo Rodos ve İstanköy'de de uygulanmıştır. Bu durum bölgedeki durumun zaman içerisinde Rodos ve İstanköy ile benzer bir sonucun yaşanacağı yönündeki endişemizi artırmaktadır. Zira Rodos ve İstanköy'deki Türk toplumu, 1947 yılında Paris Antlaşması ile İtalya'dan Yunanistan'da devredildiğinde adalardaki Türk toplumunun kendi okulları vardı, Türkçe dilinde eğitim vermekteydi. Rodos'taki 3 Türk okulu, İstanköy'deki 2 Türk okulu 1972'de kapatılmış, bir daha da açılmamıştır. Bugün devlet, Rodos ve İstanköy'de yaşayan Türkleri "Müslüman Yunan" olarak tanımlamaktadır.

İlkokullardaki yapısal sorunlar

Yukarıda ifade edildiği üzere özel ve özerk Türk okulları Türkçe ve Yunanca derslerden oluşan iki ders programı yürütmektedir. Batı Trakya Türk toplumunun etnik Türk kimliği tanınmadığından bugün Türk okullarında devletin adlandırdığı şekli ile "Azınlık Programı" ve "Yunanca Programı" olmak üzere iki müfredat vardır.

1951 yılında Türk-Yunan Kültür Anlaşması uyarınca çıkarılan 1957 tarihli Bakanlık kararnamesine göre Türkçe müfredat kapsamında Türkçe olarak verilen Türkçe, Fen Bilgisi, Matematik, Geometri, Hayat Bilgisi, Din Bilgisi, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi derslerinin amaç ve ilkeleri belirlenmiştir.

Okullarda değişen derslik sayıları nedeniyle ders saatleri de

değişmektedir. Ancak Lozan'ın imzalanmasının ardından Türkçe ve Yunanca ders programlarının sahip olduğu ders saatlerine baktığımızda ilk yıllarda Türkçe dilinde verilen ders saatleri Yunanca dilinde verilen derslerden fazlayken yıllar içerisinde bu dağılım tam ters yönde değişmiştir. Zaman içerisinde pek çok genelge ile ders programı değiştirilmiş, Yunanca okutulan derslerin saati sürekli olarak artmıştır.

Bugün Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Din Kültürü, Resim ve Müzik gibi dersler Türkçe dilinde; Yunanca, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Hayat Bilgisi dersleri de Yunanca olarak yapılmaktadır. Dört sınıftan küçük ilkokullarda Beden Eğitimi dersi Türkçe, fakat dört sınıftan daha büyük okullarda branş dersi sayılarak Yunanca verilmektedir. Yunanca verilmektedir.

Aynı şekilde İngilizce dersi de branş dersi sayılarak Yunanca verilmektedir. Günümüzde 6 sınıflı ilkokullarda Türkçe derslerin toplamı 126 saatten 83 saate düşürülmüştür. Yunanca okutulan derslerin toplamı ise 60 saatten 112 saate çıkarılmıştır. Halbuki özerk Türk okullarında Türkçe ve Yunanca ders programı arasında denge gözetilerek ders saatleri yarı yarıya olmalıdır.

İlkokullardaki yapısal sorunlardan bir diğeri de ders kitaplarıdır. Yunanca okutulan derslerin kitapları, diğer devlet okullarında olduğu gibi, Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Asıl sorun Türkçe ders kitapları konusunda yaşanmaktadır. Zira Türkiye ile Yunanistan arasındaki 1951 Kültür Anlaşması ve Kültür Protokolüne göre Türkçe kitapların Türkiye tarafından hazırlanarak Yunanistan Eğitim Bakanlığı'nın onayının ardından Türk okullarında dağıtılması gerekirken uzun yıllar Türkçe ders kitapları Türk okullarına dağıtılmamıştır. Özellikle 1970'ten sonra Yunanistan, Türkiye'den gönderilen kitaplara izin vermemiş, bu durum 1999 depremine kadar devam etmiştir. 1999 depreminin iki ülke arasındaki ilişkilerde yarattığı olumlu etki neticesinde Türkiye'den gönderilen kitaplar Yunanistan'a gelmiş; ancak Eğitim Bakanlığı'nın onayı ve kitapların okullara dağıtılması sürecinde yaşanan problemler 2005-2006 öğretim yılına kadar devam etmiştir. 2005-2006 eğitim-öğretim yılına kadar ilkokullarda okutulan ders kitapları eski yıllara ait baskılar olup fotokopi yoluyla çoğaltılarak sınıflarda okutulmuştur. 2006 yılı içerisinde Türkiye'den gelen yeni ders kitapları ile bu sorun ortadan kalkmıştır.

Yukarıda ifade edildiği üzere Türk okullarında öğretmen sorunu da eğitim kalitesini ciddi bir biçimde etkilemektedir. Zira Türkiye'den mezun olan Batı Trakya Türklerinin istihdam edilmeyip Türk okullarında yalnızca SÖPA mezunlarının

istihdam edilmesi okullarımızda verilen eğitim kalitesinin düşmesine sebep olmuştur. SÖPA 2010'da kapatılmış, yerine Selanik Aristoteles Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne bağlı özel bir program oluşturulmuştur, ancak bu eğitimdeki sorunları çözmekten uzaktır.

Öte yandan Yunanca dilindeki dersleri veren Yunan öğretmenler Türkçe bilmemektedir, ayrıca özel ve özerk Türk okul sisteminde görev yapmalarına karşın ayrı pedagojik formasyona sahip değildir. Devlet Yunanca dilinde ders veren öğretmenleri özel bir eğitimden geçirmediği gibi Türkçe dilinde eğitim veren Türk öğretmenlerin Yunanistan ya da Türkiye'de hizmet içi eğitim ve seminer taleplerini de karşılamamaktadır.

Özetle Türk okul sisteminin özerkliği antlaşmalarda garanti edilmiş olmasına rağmen devlet müdahalesi nedeniyle kronik sorunlar ile boğuşan Türk ilkokullarındaki eğitimin genel kalitesi Yunan devlet okullarının gerisinde kalmaktadır.

Avrupa İrççılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Komisyonu (ECRI), 2015'te Yunanistan'a ilişkin raporunda, Türk okullarındaki durumun genel olarak öğretim kaynaklarının eksikliğinden kaynaklandığını not etmiştir (<https://rm.coe.int/fifth-report-on-greece/16808b5796>). Komisyon bu durumun, Türk çocukları arasında daha düşük eğitim standartları ve başarı seviyelerine ve sonuç olarak sosyal ve ekonomik olarak dışlanmalarına yol açtığını belirtmiştir.

Bu durum tarihsel süreçte ayrıntılarıyla aktarıldığı üzere uzun vadede Türk okul sistemini Rodos ve İstanköy'deki gibi tamamıyla ortadan kaldırmaya yönelik devlet politikasının tezahürüdür.

İlkokul sayılarındaki hızlı düşüş

Batı Trakya Türk toplumuna ait Türk okul sayılarına baktığımızda şok edici bir genel tablo ortaya çıkmaktadır. 1930 yılında 305 Türk ilkokulu varken 1954-1955 öğretim yılında Türk ilkokullarının sayısı 292'dir.

Zaman içerisinde değişen siyasi koşullara bağlı olarak Avrupa ülkelerine ve Türkiye'ye göç sebebiyle okul sayıları azalmıştır, ilkokul sayısı 70 yıl içerisinde 76 okul kapanarak 229'a inmiştir.

Ancak Türk ilkokullarının sayılarındaki dramatik düşüş 2010'dan sonra olmuştur. Zira 2010 yılında hükümet, ekonomik ve mali krizle mücadele amacıyla kemer sıkma önlemleri kapsamında öğrenci sayısı 9'dan az olan devlet okullarının faaliyetlerinin üç yıl süre ile geçici olarak askıya alınmasına ve üç yıldan sonra

öğrenci sayısında artış olmaması halinde kapatılması yönünde kapatılması kararı vermiştir.

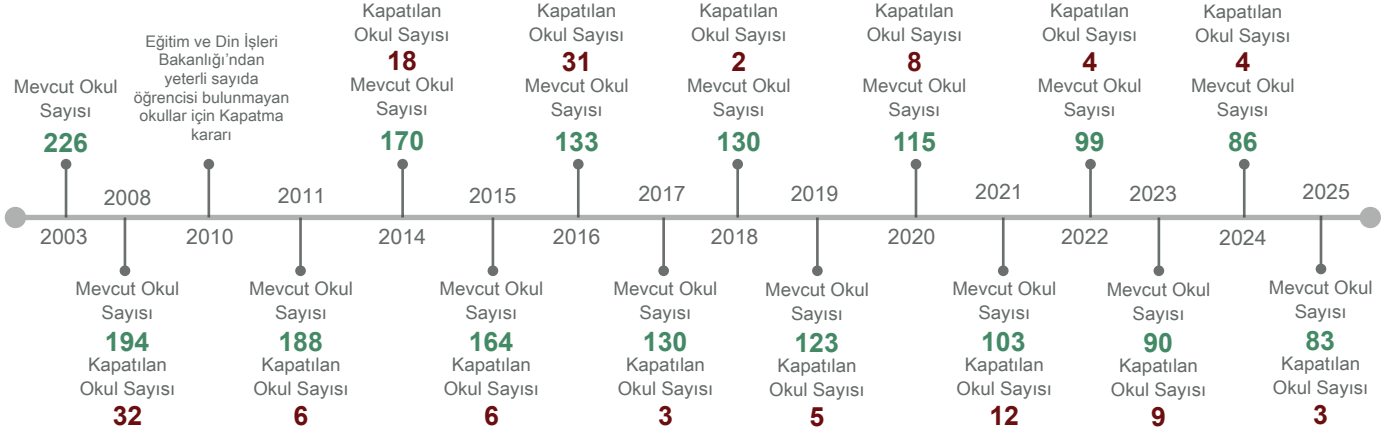
Ne var ki devlet okullarında uygulanan bu yöntem özel ve özerk Türk ilkokullarına da haksız bir biçimde uygulanmıştır. Lozan'a göre Türk Azınlık kendi okullarını kurma, yönetme ve denetleme hakkına sahipken bu özerklik yine yok sayılarak öğrenci sayısı az olduğu gerekçesi ile Türk ilkokulları da kapatılmıştır.

2009-2010 öğretim yılında Batı Trakya'da 194 Türk ilkokulu okulu vardır. Bakanlık kararının uygulamaya konduğu 2011 yılında Türk ilkokullarının sayısı 188 iken bu rakam 2014 yılında 170'e, 2015'te 164'e, 2016'da 133'e, 2017'de 130'a, 2018'de 128'e, 2019'da 123'e, 2020'de 115'e, 2021'de 103'e, 2022'de

99'a, 2023'te 90'a, 2024'te 86'ya, 2025'te ise 83'e gerilemiştir.

Görüldüğü üzere bu uygulama, Batı Trakya Türk toplumuna karşı sistematik bir ayrımcılık aracı haline gelmiştir. 2010

yılından itibaren Türk ilkokullarının sayısında çok hızlı bir düşüş yaşanmıştır. Zira kapatma kararında Batı Trakya Türk toplumu ile herhangi bir danışma süreci yürütülmeyip tek taraflı alınan kapatma kararları okullara bildirilmiştir.

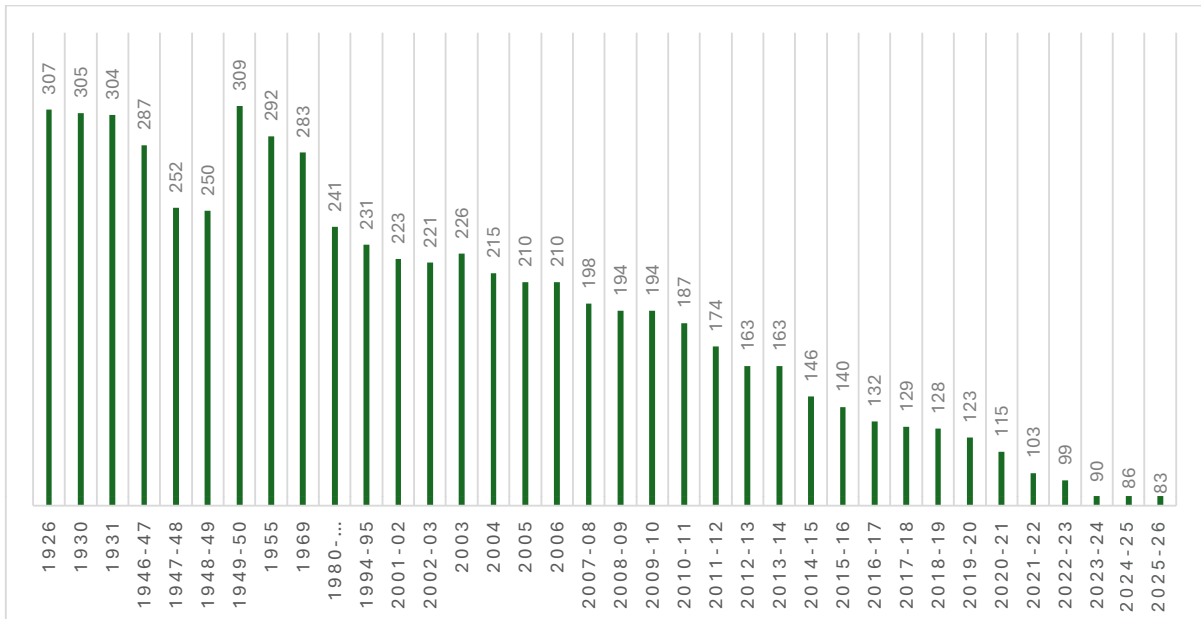
Batı Trakya Türk toplumuna ait ancak öğrenci sayısı 9'dan az olan Türk ilkokullarının faaliyetlerinin önce askıya alınıp sonra kalıcı olarak kapatılmaları nedeniyle okul sayıları hızla düşmüştür. Çocuklarını Türk ilkokullarına göndermek isteyen aileler, kendi yaşadıkları köydeki Türk ilkokulunun kapanması nedeniyle ancak taşınmalı eğitim ile civar köylerdeki Türk ilkokullarına çocuklarını göndermek durumundadır. Fakat taşınmalı eğitimin getirdiği başka sorunlar da yaşanmaktadır. Bu nedenle aileler, çocuklarını devlet okuluna göndermeyi tercih etmeye başlamıştır.

Anlaşıldığı üzere devlet, Batı Trakya Türk toplumunun talepleri

doğrultusunda özel ve özerk Türk okullarının iyileştirilmesi yoluyla eğitimde fırsat eşitliği yaratmak yerine Yunan devlet okul sistemini önceliklendirmiştir.

Batı Trakya Türk toplumunu temsil eden tüm kuruluşlar en öncelikli sorunun eğitim olduğunu söylemektedir, fakat devlet şikâyet ve talepleri duymazdan gelmektedir.

Mevcut şartlar altında Yunan devlet okulunu tercih eden aileler çoğalacaktır, bu da devletin planladığı üzere uzun vadede özel ve özerk Türk okullarının ortadan kalkması sonucunu doğuracaktır.

Ortaokul ve Liseler

Batı Trakya Türk toplumunun yoğun olarak yaşadığı iller olan İskeçe ve Gümülcine'de iki özel Türk ortaokulu ve lisesi ile iki özel dini okul faaliyet göstermektedir.

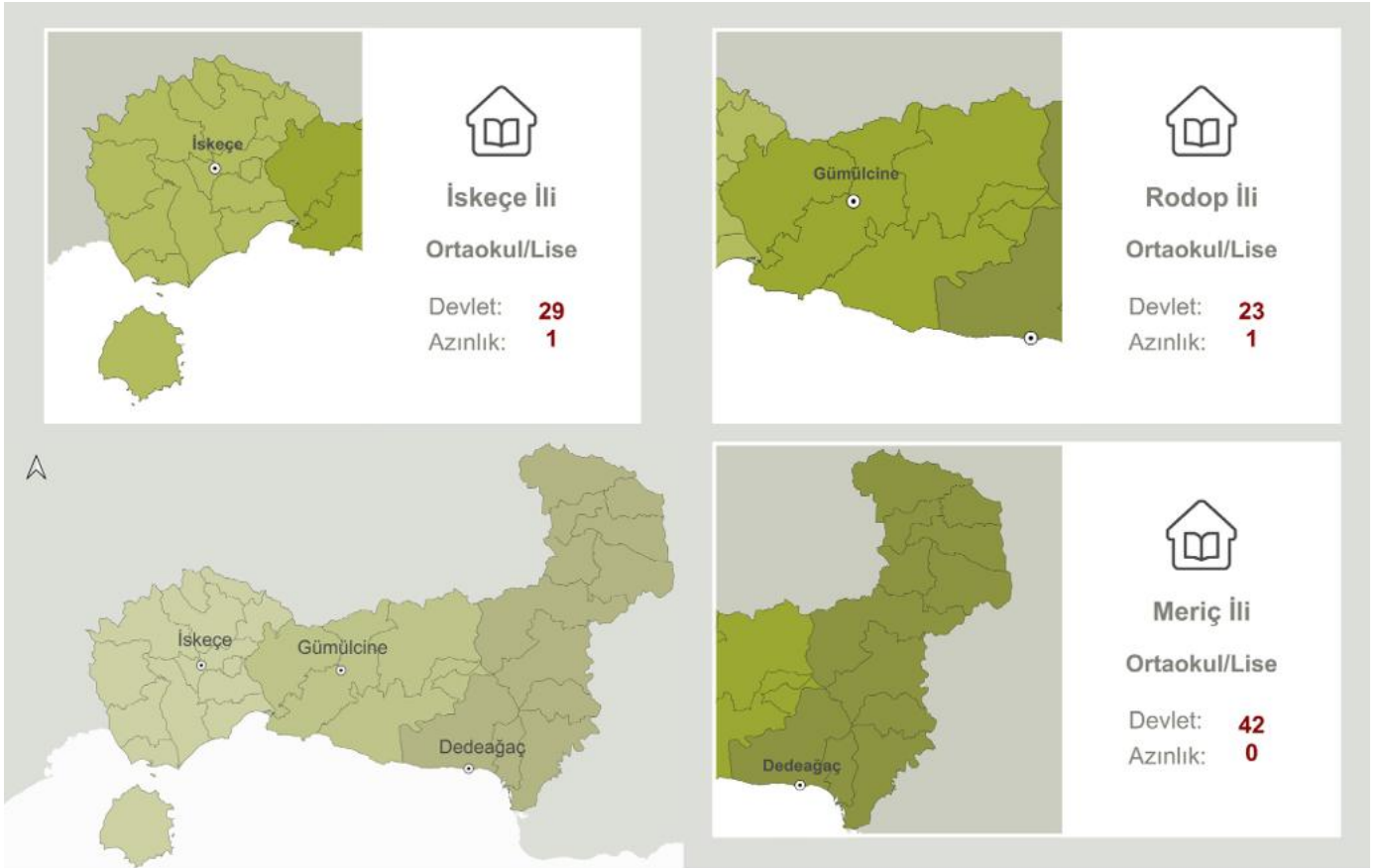
Ortaokul düzeyinde en büyük problem okul sayısıdır. Zira daha önce değindiğimiz üzere Batı Trakya Türk toplumu Rodop'ta çoğunluğu, İskeçe'de ise nüfusun yarısına yakınına oluşturmaktadır.

Buna karşın Rodop'ta tek bir özel Türk ortaokulu ve lisesi varken

14 devlet ortaokulu ve 9 devlet lisesi olmak üzere toplam devlet ortaokulu ve lisesi sayısı 23'tür.

İskeçe'de de yine tek bir tane özel Türk ortaokulu ve lisesi vardır. Ama devlet ortaokulu sayısı 20, devlet lisesi sayısı ise 9'dur. Toplam devlet ortaokulu ve lisesi sayısı 29'dur.

Meriç'te ise Türkler nüfusun yüzde 10'unu oluştursa da tek bir tane Türk ortaokulu ve lisesi yoktur. Buna karşılık Meriç'te 27 devlet ortaokulu, 15 devlet lisesi vardır.

Rodop ve İskeçe'deki iki özel Türk ortaokulu ve lisesi, Yunanistan'daki diğer özel orta dereceli okullar gibi idare edilmesi ve işletilmesi gerekirken bu iki okul da devletin yönetimi ve denetimindedir.

Yani başka bir ifade ile ülkedeki diğer özel okullarda devlet herhangi bir müdahalede bulunmazken Batı Trakya Türk toplumuna ait özel okul olarak kayıtlı iki ortaokul ve lisede öğrenci sayısı ya da öğrencilerin kayıt şeklini kendisi belirlemektedir.

Yasalara göre okul müdürü Batı Trakya Türk toplumuna mensup bir öğretmenken müdür yardımcısı ise devlet memuru Yunan bir öğretmendir. İki özel Türk okulu da bu okulları kontrol etmek amacıyla kurulmuş Azınlık Okulları Koordinatörlüğünün kontrolü

ve denetimindedir.

Bu duruma güncel bir örnek olarak Doğu Makedonya-Trakya Eyalet Eğitim Müdürlüğü, 2 Eylül 2024 tarihli kararında encümen heyetlerinin görüşünü dikkate almadan iki özel Türk ortaokulu ve liseye yeni müdürler atamıştır. İskeçe Özel Türk Ortaokulu-Lisesi ve Gümülcine Özel Türk Ortaokulu-Lisesi'nin encümen heyetleri 4 Eylül 2024 tarihinde yayımladıkları ortak açıklamada, encümenlerin kullandıkları yetkilere aykırı olarak yapılan bu atamaların Türk toplumunun eğitimini ilgilendiren uluslararası ve ikili antlaşmalara, uluslararası hukuka ve bugüne kadar uygulanagelen teamüllere aykırı olduğuna dikkat çekmiştir. Ancak bakanlığın ilgili birimleri bu itiraz elbette dikkate almamıştır.

Gümölcine Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi

Gümölcine’de özel okul olarak kurulan Celal Bayar Türk Ortaokulu ve Lisesi, 1950’lerde Türkiye-Yunanistan arasında seyreden iyi ilişkilerin göstergesi niteliğindedir. Zira Yunanistan kralının Türkiye’ye yapmış olduğu ziyaret sonrasında kanun hükmünde kararname ile inşaatına başlanan okul dört ayda tamamlanmıştır.

İlk kurulduğunda yani 1952 yılında adına “CELAL BAYAR LİSESİ” adı verilen okul daha sonra “Gümölcine (Komotini) Müslüman Ortaokul ve Lisesi” adıyla 2001’e kadar faaliyetini devam ettirmiş; 2001’den sonra “Komotini Azınlık Ortaokul ve

Lisesi” adını almıştır.

Bugün Gümölcine’deki Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi’nde 18 derslik bulunmaktadır. Ayrıca bilgisayar laboratuvarı, müzik odası, fizik, kimya, biyoloji laboratuvarı ve kütüphane de bulunmaktadır. Ortaokul ve lisede okutulan tüm dersler bu kanun çerçevesinde kalmakta ve yıllardır aynen uygulanmaktadır. Lise bölümünde Türk Dili ve Edebiyatı, Din dersi, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Yabancı Dil ve Beden Eğitimi gibi dersler Türkçe, Yunan Dili ve Edebiyatı, Tarih, Hukuk ilkeleri ve Bilgisayar gibi dersler ise Yunanca olarak okutulmaktadır.

Lise 1’inci sınıftaki ders dağılımı ve saatleri şöyledir:

Dersin Bölümü	Dersin Adı	Ders Saati
Türkçe	Türk Dili ve Edebiyatı	3
Türkçe	Din Dersi	2
Türkçe	Fizik	3
Türkçe	Kimya	2
Türkçe	Biyoloji	1
Türkçe	Matematik	5
Türkçe	Yabancı Dil	3
Türkçe	Beden Eğitimi	2
Yunanca	Yunanca Dili (Eskiyesi)	9
Yunanca	Tarih	2
Yunanca	Bilgisayar	1
Yunanca	Project	3
Toplam	12	36

İskeçe Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi

İskeçe’ye de bir ortaokul-lise açılması için Celal Bayar Ortaokulu ve Lisesi’nin açıldığı 1952 yılında talep Atina’ya iletilmiş, Batı Trakya Türk toplumundan bir heyet dönemin Dışişleri Bakanı ile görüşmüştür. 1965 yılına kadar süren görüşmelerin neticesinde bu talep kabul edilmiş, ancak özel bir okul olarak kurulacağından lisenin sahibi olarak bir isim gösterilmesi istenmiştir. Dönemin Cemaat Başkanı Muzaffer Salihoğlu gösterilmiş, okul ismini buradan almıştır.

İskeçe’deki Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi, ortaokul düzeyinde “Küçük Okul” denilen binada açılmıştır. Öğrenci sayısının artması üzerine okul binası yetersiz kaldığından Muzaffer Salihoğlu İskeçe Valiliği’ne başvurarak yer talebinde bulunmuştur. Valilik,

Salihoğlu’nun talebini yerinde bulmuş ve okulun lise kısmı için eskiden valiliğe ait bir binayı yer olarak göstermiştir.

İskeçe’deki Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi, 1970 yılında bugünkü binasına taşınmıştır. Bina iki katlı olup, kapalı ve açık toplam 735 metre karelik bir alana sahiptir. Gümölcine’deki Celal Bayar Ortaokulu ve Lisesi’nde olduğu gibi İskeçe’deki ortaokul ve lise de özel ve özerk Türk okul sistemine dahil edilmiş, okulun adı ise “İskeçe Azınlık Türk Ortaokulu ve Lisesi” olarak değiştirilmiştir.

Yeni okul binası talebi ve protestolarda neler yaşandı?

İskeçe’deki özel Türk ortaokul ve lisenin mevcut binası 19.

yüzyılın sonlarında inşa edilmiş olup Osmanlı döneminde tütün deposu olarak kullanılmıştır. Bodrum katı da olan iki katlı okul binasının ciddi bir bölümü ahşaptan oluşmaktadır, mevcut hali ile kaliteli ve modern eğitim olanaklarından yoksundur.

Batı Trakya Türk toplumu yıllardır İskeçe’de yeni bir okul binası istemektedir, ancak bu taleplere hükümet sağır kalmaktadır.

2010 yılından sonra okulda öğrenci sayısının ciddi oranda artmasına rağmen yeni bir bina inşa edilmemiştir, bu nedenle öğrenciler bodrum katını dahi sınıf olarak kullanmışlardır. Ne var ki Türk ortaokulu ve lisesinde öğrenci, veliler ve encümenlerin yeni bir okul binası talebini dikkate almak yerine 2015 yılında sınıfların yetersiz olduğu gerekçesiyle vardiyalı eğitime geçilmiştir. Buna göre bir grup öğrenci sabah, diğer bir grup ise öğleden sonra okula gitmiştir.

2017 yılında dönemin Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras okulu ziyaret ederek yeni bir okul binasının yapılacağı yönünde taahhütte bulunmuştur, ancak bu söz maalesef yerine getirilmemiştir.

Yıllardır süren yeni okul binası talebi ısrarla görmezden gelinmiş, nihayetinde 2019’daki protestolara gelinmiştir.

2019’da okulda öğrenci sayısı 740’a çıkınca yine vardiyalı sistem uygulanmıştır.

Nihayetinde Batı Trakya Türk toplumunun taleplerinin karşılıksız bırakılması nedeniyle İskeçe’deki Türk öğrenci, veliler ve encümenler seslerini duyurabilmek için 23 Eylül 2019’da protesto gösterisi düzenlemişlerdir. Bu gösteriye 2000 kişi katılmıştır.

İskeçe’de yalnızca bir tane Türk ortaokulu ve lisesi olduğundan İskeçe’de köyler ve dağlık bölgede yaşayan Türklerin sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki grup halinde okula gelmek zorunda olmaları pratikte başka sorunlar da getirmiştir. Bu nedenle Türk ailelerinden bazıları ikamet ettikleri köye yakın Yunan devlet ortaokulu ve lisesine çocuklarını kaydettirmişlerdir.

2019’da okuldaki öğrenci sayısı 740’a ulaşarak en yüksek sayıyı görmüş, o yıldan sonra okuldaki öğrenci sayısı her yıl düşüş göstermiştir. Bu düşüşte genel öğrenci sayısının azalmasının yanı sıra asıl sebep vardiyalı eğitim uygulaması olmuştur, çünkü vardiyalı eğitimi istemeyen Türk öğrenciler vardiya sisteminin olmadığı devlet ortaokullarına gitmişlerdir.

Öte yandan bu öğrencilerin Yunan devlet ortaokulu ve liselerini tercih etmelerinde kasıtlı devlet politikasının bir yansıması olarak okuldaki eğitim kalitesinin düşük olduğu ve devlet ortaokulu ve lisesinin çocukların geleceği açısından daha doğru bir seçim olacağı şeklindeki yönlendirme de etkili olmuştur. Maalesef

bu yönlendirmeler de uzun vadede özel ve özerk Türk okul sisteminin ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır.

2019’dan sonra da Okul Aile Birliği ve Encümen Heyeti’nin resmi makamlara yazılar göndermesine ve yeni okul binası talep etmelerine rağmen mektuplar cevapsız kalmıştır.

2023 yılında okuldaki öğrenci sayısı vardiyalı eğitimi gerektirecek sayıda olmamasına rağmen İskeçe Ortaöğretim Müdürlüğü, Yunanistan’da devlet okullarında uygulanmayan bu vardiyalı eğitim sisteminin devam etmesinde ısrar etmiştir.

Bunun üzerine 15 Eylül 2023 tarihinde protesto kararı alınmış, 18 Eylül’de başlayan protesto eylemi 28 Eylül’e kadar 11 gün boyunca sürmüştür. Protestoya katılanlar vardiyalı eğitimin son bulmasını ve yeni bir okul binası talep etmiştir.

2023’teki protesto gösterileri neticesinde vardiyalı eğitime son verilmiştir, ancak okul binası sorunu bugüne dek çözülememiştir. İskeçe Özel Türk Ortaokulu - Lisesi Encümen Heyeti ve Okul Aile Birliği Mayıs 2024’te Başbakan Kiriakos Miçotakis’e mektup göndermiş, bu mektupta yeni bir okul binası talep etmişlerdir, ama bu girişim de yine yanıtız kalmıştır.

Okul Encümen Heyeti ile Okul Aile Birliği, Kasım 2024’te yeni okul binası talebini Cumhurbaşkanı, Başbakan ile Eğitim, Din İşleri ve Spor Bakanlığı’na iletmışlerdir; ancak hiçbir kurumdan yanıt alamamışlardır.

Konu Meclis’in gündemine de taşınmış, İskeçe Yeni Sol Milletvekili Hüseyin Zeybek’in 16 Aralık 2024’te İskeçe Türk Ortaokulu ve Lisesi’nin bina sorunu ve yeni bina talebiyle ilgili Eğitim, Din İşleri ve Spor Bakanlığı’na sorduğu soruya Bakan Yardımcısı Zeta Makri okulun mevcut binasının yeterli ve güvenli olduğunu ve yeni bir okul binasına gerek olmadığı yanıtını vermiştir. Sonrasında konu İskeçe Belediyesi’nin gündemine taşınmış, bu kez belediye okulun belediyeye değil tamamen Eğitim Bakanlığı’na bağlı olduğunu belirtmiştir. Uzun süren yazışmalar ve yetki karmaşası neticesinde nihayet Eğitim Bakanlığı, okul binasının restorasyonu ve yenilenmesine karar vermiştir. Ne var ki restorasyon bina sorununa yalnızca geçici bir çözümdür. Zira okulun bulunduğu bina ‘tescilli ve koruma altındaki yapı’ olduğundan geniş kapsamlı bir restorasyon zaten mümkün değildir.

Gördüğünüz üzere İskeçe’deki tek özel Türk ortaokulu ve lisesinde yeni bir okul binası talebi hala karşılanmamıştır. Çünkü hep söylediğimiz gibi devlet politikası Türk okul sisteminin ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Bu nedenle kurumlar arası yetki karmaşası adı altında oyalama sürecinin ardından bakanlık kısıtlı bir restorasyon vaadinde bulunarak sorunu çözdüğü imajını yaratıp yine Türk toplumunun taleplerine sağır kalacaktır.

Dini Okullar

Batı Trakya Türk toplumuna ait camilerde görev yapacak din adamlarını yetiştirmek üzere kurulan dini okullar, eski adı ile medreseler, Osmanlı İmparatorluğu döneminden beri bölgede var olmuş eğitim kurumlardır.

Lozan Antlaşması ile Batı Trakya Türk Azınlığı'nın eğitim ve din alanında özerk kılınmasıyla birlikte bu dini okulların idaresi ve yönetimi de Türk toplumuna ait olmuştur. Çıkarılan kanunlar ile dini okullar diğer Türk okulları gibi Türk okul sisteminin içerisinde tanımlanmıştır. Bu dini okullarda da diğer Türk okullarında olduğu üzere dersler iki dildedir, anadil Türkçe ve devletin resmi dili Yunanca dillerinde dersler okutulmaktadır.

1968'de Selanik Özel Pedagoji Akademisi (SÖPA)'nin açılması üzerine bu dini okullardan mezun olan öğrenciler SÖPA'ya sınavsız alınmış ve buradan mezun olanlar özel ve özerk Türk ilkokullarında öğretmen olarak istihdam edilmiştir.

Bugün Gümülcine ve İskeçe'de olmak üzere iki dini okul bulunmaktadır. Türkçe, Arapça ve Yunanca dillerinde derslerin okutulduğu bu dini okullarda ders programı Yunanca ağırlıklıdır, bu konuda yapılan itirazlar da karşılık bulmamıştır.

Aralık 2020'de Gümülcine ve İskeçe'deki dini okulların tabelaları değiştirilmiş ve tabeladaki "Azınlık" ibaresi "Müslüman" olarak değiştirilmiştir. Bu durum da dini okulların Türk okulları sistemi içerisinde aynı statü ve haklardan ayrılması için devletin kötü niyetli bir uygulamasıdır.

Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı tarafından 29 Temmuz 2020

tarihli ve 4713/2020 tarihli Özel Eğitim ve Diğer Acil Durum Hükümlerinin İyileştirilmesi Hakkında Kanun, bölgedeki dini okulların işleyişine yönelik devletin doğrudan müdahalesinin bir başka örneğidir. Zira yasada yapılan değişiklik ile Batı Trakya Türk Azınlığı tarafından tanınmayan ancak hükümet tarafından atanan dini temsilciler olan müftü naiplerinin bu iki dini okuldaki encümen heyeti başkanlığına getirilmesi öngörülmektedir.

Ayrıca Eğitim ve Diyanet İşleri Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı 31 Temmuz 2021 tarihinde ortaklaşa aldıkları bir kararla Gümülcine ve İskeçe'deki dini okullara yine Batı Trakya Türk toplumunun iptalini istediği 4115/2013 sayılı yasa ile din görevlilerinin atanması öngörülmüştür.

Bu yasa esasında Batı Trakya'da Türk toplumuna ait camilerde ve okullarda Türk toplumunun tanımadığı devlet eliyle atanmış müftülere bağlı olarak 240 din görevlisinin atanmasını öngörmektedir. Bu yasaya başından bu yana karşı çıkarak iptalini isteyen Türk toplumunun tepkisi sayesinde bugüne dek bölgedeki tayinli müftüye bağlı birkaç cami hariç hiçbir camiye din görevlisi atanmamıştır. Ancak devlet bölgedeki devlet okullarında seçmeli İslam dersini Yunanca dilinde anlatmak üzere alanında yetkin olmayan, üniversite mezunu dahi olmayan din görevlilerini bu yasa kapsamında istihdam etmiştir.

Anlaşılabileceği üzere dini okulların encümen heyeti başkanlığına tayinli müftüleri getirmek ve yine dini okullarda yukarıda adı geçen yasa ile din görevlisi istihdam etmek esasında dini okulların Türk toplumunun elinden alınması demektir.

Özerk Türk Okullarının İdaresi Sorunu

Yukarıda ifade edildiği üzere Batı Trakya Türk toplumuna ait Türk okullarının işleyişi, idaresi ve denetimi Türk Azınlık'ın kendisine aittir.

Özel ve özerk Türk okullarının işleyişi ve idaresi velilerin oyları neticesinde seçimle işbaşına gelen üç kişiden oluşan encümen heyetinin görevidir. Lozan ile tanımlanan eğitim özerkliği kapsamında encümenler ile ilgili ilk yasal düzenleme 3065/1954 sayılı kanunla yapılmış olup encümenler, okulun gelir ve giderlerine bakmak, velilerden toplanan paradan sözleşmeli öğretmenlerin maaşlarını ve sigortalarını ödemek, okulun taşınır taşınmaz malların bakımını sağlamak ve en önemlisi okulda veliyi temsil etmekle görevli kılınmıştır.

Ancak encümenlerin yetkisi konusunda devlet müdahalesi ve

Eğitim Bakanlığının keyfi uygulamaları zaman içerisinde artmış, encümenler öğretmen istihdam etme ve göreve getirme yetkisini son kez 1970-71 öğretim yılında kullanmışlardır.

1977 yılında çıkarılan 694 sayılı yasayla, Türk okullarının yönetimi doğrudan öğrenci velilerinin seçimiyle değil en çok on beş kişilik bir liste içinden valinin üç kişiyi belirlemesi şeklinde değiştirilmiştir. Aynı yıl çıkarılan 695 sayılı yasa ile encümenlerin öğretmenleri belirleme hakları da ellerinden alınmıştır.

Dahası yukarıda aktarıldığı üzere bu yasa ile Türk okullarında Türkçe ders verecek öğretmenlerin SÖPA mezunları olanlar arasından öncelikli tercih olarak istihdam edileceği hükmünün getirilmesiyle Yunan vatandaşı olup Batı Trakya Türk toplumuna mensup Türkiye'de öğretmen okulu mezunu öğretmenlerin Türk

okullarında istihdam edilmesi engellenmiştir. Yani encümenlerin yetkilerinin büyük ölçüde ellerinden alınması ve Türk okullarında SÖPA mezunu kişilerin Türkçe ders verecek öğretmenler olarak devlet eliyle okullarımızda istihdam edilmeleriyle özel ve özerk okul sistemimize onarılmaz bir darbe kasten vurulmuştur.

Yıllar içerisinde okul encümenlerinin yetkileri birçok defa düzenlenmiş, encümenlerin sahip oldukları yetkiler git gide sınırlandırılmıştır. 2002 yılında çıkarılan Bakanlık Kararı ile ise encümenlerin Türk okulları üzerinde yetkisi kalmamış, eğitim müdürlüklerinin onayı olmadan yalnızca okulun harcamalarını yapmakla görevli kılınmışlardır. Yani 1923'te tanımlanmış okullarımızı özerk bir biçimde yönetme hakkımız elimizden alınmıştır.

Tarihsel süreç içerisinde mevzuata uygun görünmesine karşın keyfi uygulamalar devam etmektedir. Bu duruma örnek son encümen heyeti seçimlerinde yaşanmıştır. Türk okullarında encümen heyetleri her üç yılda bir seçimle göreve geldiğinden 31 Aralık 2023'te görev süresi dolan encümenler için Doğu Makedonya-Trakya Eyalet Eğitim Müdürlüğü, 20 Aralık 2023'te gerçekleştirilecek seçimler için adaylık ilanı için çağırısı 4 Aralık 2023 günü okullara göndermiş, adaylık başvurularının 8 Aralık'ta tamamlanmasını şart koşmuştur. Adaylıkların bildirilmesi için tanımlanmış dört günden iki günün hafta sonu olduğu göz önünde bulundurulduğunda Eğitim Müdürlüğü'nün adaylık başvuruları için tanıdığı sürenin azlığına kasıt olduğunu söylemek mümkündür.

Uluslararası Düzeydeki Gelişmeler

Eğitimde özerk olmamıza karşın devletin yıllar içerisinde müdahaleleri ve keyfi uygulamaları nedeniyle özel Türk okul sistemimiz zayıflatılarak kalitesizleştirilmiştir. Batı Trakya Türk toplumunun uluslararası alandaki temsilcisi ABTTF, kurulduğu 1988 yılından bu yana Batı Trakya Türk toplumunun hak savunuculuğunu yaparak toplumun uluslararası alandaki sesi olmaktadır.

Eğitimdeki sorunlar ABTTF'nin uluslararası örgütler nezdindeki çalışmaları neticesinde uluslararası raporlarda yer bulmaktadır.

Anaokulu sorunu konusunda BM Azınlık Sorunları Bağımsız Eski Uzmanı Gay McDougall, 2008'de Yunanistan'a yaptığı ülke ziyareti raporunda(<https://www.refworld.org/reference/mission/unhrc/2009/en/66463>) , iki dilli anaokullarının erken bir aşamadan itibaren hem Türkçe hem de Yunancanın daha iyi öğrenilmesini sağlayacağını ve bu nedenle entegrasyon açısından faydalar sağlayacağını ve azınlıkların Yunan devlet ilkokuluna gidip gitmeme konusunda daha fazla seçenek sunacağını önermiştir.

Aynı sorun Avrupa Konseyi Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılık Yapmama Komisyonu (ECRI), 2015 raporunda da yer bulmaktadır. ECRI, çocukların okula gitme hakkının tehlikeye atılmaması gerektiğini vurgulamaktadır; rapor ebeveynlerin tercihlerine göre iki dilli veya tek dilli ilkokula erişimini sağlamak için yetkililerin tüm adımları atması gerektiğini not etmektedir.

Anaokulu sorunu konusunda Avrupa Parlamentosu'nda da gündeme taşınmıştır. Avrupa Parlamentosu Dilekçeler Komitesi (PETI)'ne 2019'da dilekçe(<https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/petition/content/0058%252F2019/html/Petition->

[No-0058%252F2019-by-Ozan-Ahmeto%25C4%259Flu-%2528Greek%2529-on-teaching-Turkish-in-pre-school-education-to-children-belonging-to-the-Turkish-community-in-Western-Thrace](https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/petition/content/0058%252F2019/html/Petition-No-0058%252F2019-by-Ozan-Ahmeto%25C4%259Flu-%2528Greek%2529-on-teaching-Turkish-in-pre-school-education-to-children-belonging-to-the-Turkish-community-in-Western-Thrace)) sunulmuştur. İlaveten Şubat 2020'de Yunanistan Ombudsmanına da şikâyette bulunulmuş ve Mayıs 2020'de de Eğitim Bakanı'na mevcut eğitim özerkliği kapsamında iki dilli anaokullarının eksikliği ve anaokulların kurulmasına yönelik başvurunun reddedilmesi hakkında bir mektup gönderilmiştir.

Ancak ne Ombudsman ne de Milli Eğitim Bakanından cevap gelmiştir. AP'nin Dilekçe Komitesi de eğitimin üye devletlerin yetkisi alanında olduğunu ve bu konuda müdahale etme yetkisinin olmadığı sonucuna varmıştır.

Soruna çözüm üretilememiş olması nedeniyle ABTTF'nin girişimleri ile Avrupa Parlamentosu milletvekilleri 6 Temmuz 2023 tarihinde Avrupa Birliği (AB) Komisyonu'na "Batı Trakya'daki (Yunanistan) yerli topluma mensup çocukların kaliteli okul öncesi eğitime erişimi" başlıklı yazılı soru önergesi sunmuşlardır. Soru önergesinde, Yunanistan'da yaşayan Batı Trakya Türk toplumunun sahip olduğu eğitim özerkliği kapsamında kendi okullarını kurma ve yönetme hakkına sahip olduğu ancak devletin yaklaşımı nedeniyle iki dilli Türk ilkokullarının sayısının azaldığı kaydedilmiştir (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-002144_EN.html).

Soru önergesinde Batı Trakya'da Türk toplumunun eğitim özerkliği olmasına rağmen Türk toplumuna mensup çocukların ana dillerinde okul öncesi eğitimden mahrum bırakılmalarının eğitimde eşitsizlik yarattığı ifade edilmiştir.

Ortaokul düzeyinde ise yıllardır devam eden İskeçe'deki Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi'ndeki vardiyalı eğitim ve yeni okul binası sorunu yine Avrupa Parlamentosu'nun gündemine taşınmıştır. 2023'te 11 gün boyunca devam eden "Vardiyalı Eğitime Hayır" protesto eylemi hakkında Avrupa Parlamentosu Milletvekilleri François Alfonsi (Fransa, Yeşiller/EFA), Loránt Vincze (Romanya, EPP), Herbert Dorfmann (İtalya, EPP) ve Yana Toom (Estonya, Renew), Avrupa Birliği (AB) Komisyonu'na "Batı Trakya'da çift vardiyalı eğitim" başlıklı yazılı soru önergesi sunmuşlardır. (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003346_EN.html). Soru önergesinde AP milletvekilleri, AB Komisyonu'nun ulusal bir azınlığa mensup olan AB vatandaşlarının haklarını nasıl koruyacağını ve Yunanistan'ın adı geçen bölgesinde kaliteli eğitime eşit erişimi nasıl sağlayacağını; böylelikle dilsel ve kültürel çeşitliliği nasıl muhafaza edebileceğini sormuşlardır. Ancak AB Komisyonu,

Sonuç

1923 Lozan Antlaşması ile statüsü ve hakları belirlenen Batı Trakya Türk toplumunun eğitimdeki özerk yapısı bugün büyük ölçüde tahrip edilmiş durumdadır. Antlaşma ile belirlendiği üzere Batı Trakya Türk toplumu bugün kendisine ait okulları kurma, yönetme ve denetleme hakkından mahrum bırakılmış, devletin müdahalesi nedeniyle kompleks sorunlara sahip ancak bu sorunları çözme becerisi elinden alınmış bir yapıdadır. Bu durumun sorumlusu ise devletin kendisidir.

Bugün okul öncesi eğitim zorunlu olmasına karşın Batı Trakya Türk toplumunun yaşadığı Dedeağaç, Rodop ve İskeçe'de tek bir Türk anaokulu yoktur; çünkü devlet ve temsilcisi hükümetler özel ve özerk kılınan Türk okul sistemi içerisinde iki dilli anaokulu ya da tamamıyla özel iki dilli anaokulu başvurularını reddetmektedir. Oysa Lozan Antlaşması ile statüsü ve hakları belirlenen İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'daki Yunan azınlığın kendi anaokulları vardır. Öte yandan ülkemiz Yunanistan'da tamamıyla özel olan yabancı okulların, örneğin Amerikan ya da Alman anaokulları mevcuttur.

Batı Trakya Türk toplumuna ait ilkokullarda ders araç ve gereçleri, okul kütüphaneleri ve öğretmenler yeterli değildir. Türk okul sistemi içerisinde hem ilkokullarda hem de ortaokulliselerde iki dilli müfredatta dillerin derslere göre dağılımında Türkçe ders sayıları peyderpey azaltılmış, başlangıçta yüzde 50-50 olan denge bozulmuş, bugün Yunanca ders saatlerinin sayısı Türkçeden fazladır.

Türk okullarının işleyişi ve yönetiminde ortaya çıkan sorunlar encümenlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının kısıtlanmış olmasından kaynaklanmaktadır, zira bugün encümenler

eğitimin üye ülkelerin yetkisinde olduğunu belirterek sorunun çözümünün Yunanistan'da olduğuna işaret etmiştir.

Ne var ki AB Komisyonu'nun verdiği yanıtlarda eğitimin AB üye ülkelerinin ulusal egemenlik yetkisinde olduğu yanıtı yinelenmektedir. Başka bir ifade ile AB üyesi ülkemiz Yunanistan'ın Batı Trakya Türk toplumunun özel ve özerk okul sistemini kasıtlı bir devlet politikası ile yok etmesi karşısında AB düzeyinde ulusal azınlıkların haklarını koruyacak bir mekanizması yoktur.

ABTTF yukarıda örnekleri verilen soru önergeleri dışında uluslararası düzeyde AB, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, Birleşmiş Milletler ile Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı nezdinde sunular ve raporlar aracılığıyla eğitimdeki sorunları gündeme taşımaktadır.

okulların basit idari işlerini ve hesaplarını gerçekleştirmektedir.

Devletin 1990'lar ve 2000'lerin başında yürüttüğü programlar Türk okul sistemi içerisinde yalnızca Yunanca dilinin daha iyi öğretilmesine yönelik olmuştur. Ancak anadil Türkçe'deki müfredatın iyileştirilmesi için hiçbir adım atılmamış; Türkçe dilindeki müfredatta görev yapan Türk öğretmenler için eğitimler verilmemiştir. Bugün Türk okullarında görev yapan ve kapatılan SÖPA'dan mezun öğretmenlerin Türkçe dilindeki okul kitapları konusunda talep ettikleri seminerler de gerçekleşmemektedir. Bu öğretmenlerin anavatan Türkiye'deki eğitim kurumları ile iş birliği ya da eğitim aracılığı ile kapasitelerini geliştirmelerine imkân tanınmamaktadır.

Bölgemizde toplam nüfusun yaklaşık yüzde 50'sini Batı Trakya Türkleri oluşturduğu halde raporda ifade edildiği üzere İskeçe ve Rodop ilinde yalnızca birer özel Türk ortaokulu ve lisesi vardır. İskeçe Özel Türk Ortaokulu ve Lisesi'nde yeni bir okul binası talebine ilişkin sorun yıllardır çözüm beklemektedir. Bu konuda yaşanan yetki karmaşası ve nihai olarak yeni bir okul binası inşa edilmesi yerine mevcut anıt statüsündeki binanın iyileştirilmesi yönünde alınan karar da Batı Trakya Türk toplumunun sorunlarının göz ardı edildiğine işaret etmektedir.

Yükseköğretimde ise Yunan üniversitelerine girişte kontenjan uygulamasının sonuç bakımından yetersiz olduğu aktarılmıştır. Zira Türk ilkokullarında devletin kasıtlı bir biçimde eğitim kalitesini düşürmek amacıyla oluşturduğu politika ve uygulamalar neticesinde sağlam bir temel eğitimden yoksun öğrencilerimiz Türk ortaokulu ve liselerinde iyi eğitim almalarına rağmen üniversiteye geldiklerinde Yunan yaşlılarının gerisinde

kalmaktadır, çünkü Türk çocuklarımız ilkokul düzeyinde kaliteli ta kendisidir. eğitime erişememektedir. Bu durumun sorumlusu ise devletin

Batı Trakya Türk toplumuna ait özel ve özerk Türk okul sistemindeki sorunların giderilmesi ve eğitim kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla taleplerimiz şunlardır:

- Batı Trakya Türk toplumunun 1923 Lozan Antlaşması ile özerk kılınarak uygulamaya geçirilen ancak yasal değişiklikler ve keyfi uygulamalar ile bugün büyük ölçüde tahrip edilmiş eğitim özerkliği iade edilmelidir.
- Türk okul sistemi içerisinde anadilimiz Türkçe ve devletin resmi dili Yunanca dillerinde eğitim verecek anaokulları kurulmasına izin verilmelidir.
- Batı Trakya Türk toplumuna ait okullarda Türkçe ve Yunanca müfredat ikili antlaşmalar, yasalar ve yönetmeliklere uygun olarak düzenlenmeli ve anadilimiz Türkçe dilinde verilen ders saatleri artırılmalıdır.
- Batı Trakya Türk toplumuna ait okullarda devletin önceliği eğitim kalitesini artırmak olmalı, bunun için yalnızca Yunanca değil Türkçe müfredatın iyileştirilmesi için atılacak adımlar Türk toplumuna mensup öğretmenler, eğitimciler, eğitim alanında çalışan bölgedeki Türk STK'ları ile belirlenmelidir.
- Türk okullarında görev yapan Türk öğretmenlerin Yunanistan ve Türkiye'deki eğitim kurumlarıyla hizmet içi seminer ve eğitim almalarına imkân tanınmalıdır.
- Batı Trakya Türk toplumuna ait okullarda görev yapan encümenlerin görev ve yetkileri geçmişte olduğu gibi iade edilmelidir.
- Türk okullarının modern ve yenilikçi bir eğitim sunabilmesi için gerekli eğitim araç-gereçleri ve kitaplara ulaşması sağlanmalıdır.
- Öğrenci sayısı 9'dan az olan okulların kapatılması uygulamasına Batı Trakya Türk toplumuna ait okulların dahil edilmesi eğitim özerkliğimize aykırıdır. Öğrenci sayısı az olan Türk okulları hakkında alınacak karar özerklik gereğince toplumumuzun kendisine ait olmalıdır.
- İskeçe Özel Türk Ortaokulu ve Lisesinin yeni okul binası talebi ivedilikle karşılanmalı, modern ve yenilikçi eğitim-öğretimin ihtiyaçlarını karşılayan bir okul inşa edilmelidir.
- Yükseköğrenime geçişte tanımlanmış kontenjan olumlu bir uygulama olarak devam ettirilmeli, ancak eğitim politikasının bütüncül bir yaklaşım gerektirdiğinin bilincinde olarak Türk okul sistemi ve eğitim kalitesi topyekûn iyileştirilmelidir. Bunun için çok taraflı bir danışma mekanizması kurularak Batı Trakya Türk toplumunun ihtiyaç ve taleplerinin karşılanması öncelik olmalıdır.

Batı Trakya Türk Toplumunun Eğitimi Üzerine Empirik Bir Değerlendirme

Giriş

Batı Trakya Türk toplumu, uzun yıllardır eğitim alanında karşı karşıya kaldığı sorunlarla dikkat çekmektedir. Bu sorunlar yalnızca pedagojik düzeyde değil, aynı zamanda kültürel, yönetsel ve sosyo-politik olarak şekillenmektedir. Eğitim, azınlıklar için sadece bireysel başarı değil; aynı zamanda kimliğin korunması, kültürel devamlılık ve toplumsal katılım açısından da kritik bir alanı temsil etmektedir.

Bu değerlendirme, farklı okul türlerinde (devlet okulları, Türk okulları, anaokulları ve ortaöğretim kurumları) 360 katılımcıdan toplanan verilere dayanan yedi tematik anketin analizine dayanmaktadır.

Bu yedi tematik anket aşağıda listelenmektedir:

Anket 1: Batı Trakya'da Türk İlkokullarında Eğitim Kalitesi, Katılım ve Kimlik: Veli Görüşlerine Dayalı Değerlendirme

Anket 2: Devlet İlkokullarında Veli Deneyimlerine Yönelik Araştırma

Anket 3: Devlet Anaokullarına Yönelik Veli Deneyimleri Üzerine Araştırma

Anket 4: Devlet Ortaokullarında Türk Öğrencilerin Eğitim Deneyimleri Üzerine Araştırma

Anket 5: Türk Ortaokullarında Eğitim Kalitesi ve İdari İşleyiş Üzerine Değerlendirme

Anket 6: Yunanistan'da Diploma Denkliği Süreci Üzerine Değerlendirme

Anket 7: Türk Öğrencilerin Üniversite Deneyimleri: Etnik Kimlik, Ayrımcılık Algısı ve Gelecek Perspektifi Üzerine Değerlendirme

Aynı zamanda Yunanistan devlet üniversitelerinde öğrenim gören Türk öğrencilerin deneyimlerine ilişkin bulgular da bu rapora dâhil edilmiştir. Değerlendirme, mevcut durumu bütüncül biçimde analiz etmeyi ve politika yapıcılar için yön gösterici öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Tematik Bulgular

Eğitim Kalitesi

Anket verileri, devlet okullarında (özellikle Anket 2 ve 3) eğitim kalitesine ilişkin algının görece olumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşın devlet ortaokullarında (Anket 4) kalite algısı ciddi oranda düşmektedir. Türk okullarında (Anket 1 ve 5)

ise eğitim kalitesi genellikle düşük düzeyde değerlendirilmiştir. Bu olumsuz tablo; öğretmen atamalarında şeffaflık eksikliği, güncel pedagojik materyallerin yetersizliği ve müfredat uygulamalarındaki sorunlardan kaynaklanmaktadır.

Kültürel Uyum ve Kimliğin Korunması

Türk okulları, Türk kimliğinin korunması ve kültürel aidiyetin sürdürülmesi açısından belirleyici kurumlar olarak öne çıkmaktadır. Velilerin bu okulları tercih etmesindeki temel motivasyon, çocuklarının ana dillerini öğrenmeleri ve kültürel kimlikleriyle bağlarını güçlendirmeleridir. Öte yandan devlet

okullarında sosyal uyum genel olarak sağlanmış görünse de bazı vakalarda dışlanma ve zorbalık rapor edilmiştir. Özellikle devlet anaokullarında çift dilli eğitime yönelik %80'lik talep, hem pedagojik başarıyı hem de kültürel uyumu artıracak önemli bir gösterge niteliğindedir.

Yönetime Katılım ve Encümen Mekanizmaları

Türk okullarında velilerin encümen heyetlerine katılım isteği belirgin biçimde yüksektir (Anket 1 ve 5). Bu durum, okul yönetiminde söz sahibi olma arzusunun güçlü olduğunu; ancak mevcut sistemin bu ihtiyacı karşılamada yetersiz kaldığını

göstermektedir. Devlet okullarında bu tür bir talep daha zayıf seyretmekte; bu durum velilerin ya memnuniyet düzeyine ya da katılım mekanizmalarına dair bilgi eksikliğine işaret etmektedir.

Müfredat ve Öğretim Materyalleri

Devlet ortaokullarında uygulanan müfredat (Anket 4), özellikle tarihanlatımı açısından %50 oranında olumsuz değerlendirilmiştir. Anlatımın çoğulculuk ve tarafsızlık ilkelerinden uzak, tek yönlü bir ideolojik çerçevede sunulduğu ifade edilmiştir. Türk okullarında

da (Anket 1) müfredatın uygulanışı ve ders materyalleriyle ilgili ciddi yapısal sorunlar bulunduğu bildirilmiştir. Bu, öğrencilerin hem pedagojik hem de kültürel anlamda dezavantajlı konumda bulduklarını göstermektedir.

Diploma Denkliği ve Ayrımcılık Algısı

Anket 6'da ele alınan diploma denkliği konusu, sistemin adalet algısı açısından kritik bir göstergedir. Denkliğin ardından mesleki icra oranının %87 olması, yapısal işleyiş açısından olumlu bir tablo sunsa da; %39 oranında ayrımcılık algısı ve sürece

dair şeffaflık eksikliği, sistemin güvenilirliğini zedelemektedir. Bu bulgu, yalnızca teknik değil, aynı zamanda psikolojik ve toplumsal aidiyet boyutları olan bir meseleyi işaret etmektedir.

Yükseköğretim ve Türk Öğrencilerinin Deneyimleri

Batı Trakya Türk toplumuna mensup öğrencilerin Yunan üniversitelerindeki deneyimleri (Anket 7), genel olarak eşitlikçi

bir kayıt süreciyle başlamaktadır. Ancak süreç içerisinde bazı mikro düzeyde ayrımcılık izlerine rastlanmaktadır:

- **Kayıt süreci** genellikle sorunsuz ve adil olarak değerlendirilmiştir.
- **Akademik ortamda**, öğretim üyelerinin Türk kimliğine yönelik dolaylı ya da sorgulayıcı tutumları, az sayıda da olsa raporlanmıştır.
- **Arkadaş ilişkileri** büyük oranda olumlu veya nötr bir seyir izlemektedir.
- **Gelecek perspektifi** açısından ise öğrenciler eşit biçimde ikiye ayrılmıştır: Yarısı ülkede kendilerine bir gelecek göremezken, diğer yarısı umutludur. Bu durum, Türk gençliğinin sistemin sunduğu olanaklara yönelik inanç eksikliğini ve sosyal güvencesizlik algısını yansıtmaktadır.

Teorik Çerçeveyle Uyumlu Bulgular

Elde edilen veriler, eğitim sosyolojisinin temel kavramlarıyla doğrudan ilişkilidir:

- "Gizli Müfredat" bağlamında, kimliklerin bastırılması ya da görmezden gelinmesi sistemin ideolojik yönüne işaret etmektedir.
- "Kurumsal Ayrımcılık" ve "Mikroagresyon" kavramları, özellikle akademik ortamda görülen dolaylı dışlayıcılık biçimlerini açıklamaktadır.
- Bourdieu'nun "kültürel sermaye" ve "alan" kavramlarıyla bakıldığında, Türk öğrencilerin yükseköğretim sistemine girmelerine rağmen orada etkin bir pozisyon elde edemedikleri, sistem içinde marjinalleştirildikleri görülmektedir.

Genel Değerlendirme ve Politika Önerileri

Ortak Sorun Alanları

- Müfredatın içerik ve tarafsızlık yönünden yetersizliği, özellikle tarih derslerinde belirgindir.
- Öğretmen atamaları ve eğitim materyalleri Türk okullarında ciddi yapısal eşitsizlikler yaratmaktadır.
- Devlet anaokullarında çift dilli eğitime yönelik yüksek talep, kültürel uyum ve pedagojik başarı arasındaki doğrudan ilişkiyi göstermektedir.
- Velilerin yönetime katılımı sınırlıdır; iletişim sorunları, özellikle Yunanca yeterliliği düşük olan gruplarda belirgindir.

Politika Önerileri

1. Çift Dilli Eğitim: Anaokullarından itibaren çift dilli eğitim yaygınlaştırılmalı; bu uygulama hem dil gelişimini destekleyecek hem de kimlik gelişimine katkı sağlayacaktır.
2. Müfredat Reformu: Devlet okullarında kullanılan tarih müfredatı başta olmak üzere tüm içerikler çokkültürlülük ve çoğulculuk ilkeleriyle yeniden yapılandırılmalıdır.
3. Katılımcı Yönetim Mekanizmaları: Encümen heyeti gibi okul yönetim organlarının işlevselliği artırılmalı; bu yapılara yasal güvence sağlanarak Türk velilerinin katılımı teşvik edilmelidir.
4. Öğretmen Politikalarının Gözden Geçirilmesi: Öğretmen atamaları kültürel duyarlılık ve topluluğun ihtiyaçları dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Kontenjan sistemi şeffaflandırılmalı, yerel talepler dikkate alınmalıdır.
5. Diploma Denkliği Süreçlerinin Denetlenmesi: Şeffaflık, tarafsızlık ve hızlı işleyiş ilkeleriyle desteklenen bağımsız denetim mekanizmaları kurulmalıdır.
6. Kültürel Farkındalık Eğitimleri: Üniversitelerde görev yapan akademik personele yönelik önyargı karşıtı ve kültürel duyarlılığı artıran programlar uygulanmalıdır.
7. Psikososyal Destek Birimleri: Türk öğrencilerin kimlik temelli deneyimlerini paylaşabilecekleri danışma ve destek birimleri oluşturulmalıdır.
8. Ayrımcılık İzleme Mekanizmaları: Üniversitelerde ayrımcılık şikâyetlerinin kayıt altına alınabileceği bağımsız ve güvenilir sistemler hayata geçirilmelidir.
9. Eşit İstihdam İçin Pozitif Politikalar: Mezun Türk öğrencilerin kamu ve özel sektörde eşit işe erişimi için teşvik edici programlar ve pozitif ayrımcılık politikaları geliştirilmelidir.

Sonuç

Batı Trakya Türk toplumunun eğitim alanında yaşadığı sorunlar, yalnızca okul düzeyindeki teknik eksikliklerle sınırlı değildir. Sorunlar; kültürel temsiliyet, kurumsal katılım, öğretim dili, müfredat adaleti ve gelecek güvencesi gibi çok boyutlu başlıklarda yoğunlaşmaktadır.

Elde edilen bulgular, sistemde formel olarak sağlanan bazı eşitliklerin pratikte yeterince içselleştirilmediğini ve kültürel duyarlılığın hâlen zayıf kaldığını göstermektedir. Bu durum,

eğitimin sadece akademik değil; aynı zamanda sosyal adaletin tesisi açısından da yeniden yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Uygulanacak bütüncül ve duyarlı eğitim politikaları, hem Batı Trakya Türk toplumunun eğitimde eşit yurttaşlık talebine cevap verecek hem de Yunanistan'da toplumsal uyumun derinleşmesine katkı sağlayacaktır.

Batı Trakya Türk Toplumunu Eğitimi – Tematik Değerlendirme Tablosu

Tematik Alan	Başlıca Bulgular	Sorunlar / Zorluklar	Politika Önerileri
1. Eğitim Kalitesi	Devlet okullarında nispeten olumlu, Türk okullarında düşük	Öğretmen atamalarında şeffaflık eksikliği, yetersiz materyal	Öğretmen politikalarının gözden geçirilmesi, materyal desteği
2. Kültürel Uyum ve Kimlik Koruma	Türk okulları kültürel aidiyet için önemli	Devlet anaokullarında çift dilliliğin eksikliği	Çift dilli eğitim sisteminin yaygınlaştırılması
3. Yönetime Katılım	Türk velilerinde yüksek katılım isteği	Katılım mekanizmalarının işlevsizliği	Encümen yapılarının yasal güvenceye alınması
4. Müfredat ve Materyaller	Tarih dersi müfredatı çoğulculuktan uzak	Tek yönlü tarih anlatımı, materyal eksikliği	Müfredat reformu (çokkültürlü ve çoğulcu içerik)
5. Diploma Denkliği ve Ayrımcılık	Denkliğe rağmen %39 ayrımcılık algısı	Şeffaf olmayan süreç, güven eksikliği	Bağımsız denetim mekanizmalarının kurulması
6. Yükseköğretim Deneyimi	Kayıt süreci adil; süreç içinde mikro ayrımcılık	Akademik ortamda dolaylı dışlayıcılık	Kültürel farkındalık eğitimleri, destek birimleri
7. Gelecek Perspektifi	Öğrenciler ikiye ayrılmış durumda (umutlu/umutsuz)	Sosyal güvencesizlik, sistem içi dışlanma hissi	Eşit istihdam için pozitif politikalar, psikososyal destek
8. Velilerin Katılımı	Türk okullarında katılım arzusu yüksek	Dil bariyeri, bilgi eksikliği	Katılımcı yönetim, bilgilendirme çalışmaları

Genel Değerlendirme

- **Genel Eğilim:** Eğitimdeki yapısal eşitsizlikler; kültürel, pedagojik ve yönetsel alanlarda yoğunlaşmakta.
- **Kilit Temalar:** Kimlik, temsiliyet, eşitlik, kurumsal katılım ve gelecek güvencesi.
- **Stratejik Yönelim:** Çoğulcu, katılımcı ve kültürel olarak duyarlı politikaların hayata geçirilmesi.

